

Михайло Юрійович КАРПЕНКО*(Науково-дослідний інститут публічного права, м. Київ)*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У статті запропоновано під правовими засади професійної підготовки особового складу СБУ розуміти сукупність нормативно-правових актів, які з урахуванням юридичної сили окремого з них, закріплюють правила поведінки суб'єктів суспільних відносин, що виникають і знаходять свій розвиток у зв'язку із здійсненням професійної підготовки особового складу СБУ. З'ясовано, що на сьогодні можна назвати доволі значну кількість нормативно-правових актів, які у своїй сукупності будуть становити правові засади функціонування досліджуваної сфери суспільних відносин. У цілому такі нормативно-правові акти можуть бути представлені як певна система, самостійним елементом якої буде окремий з таких актів, а її системоутворюючим зв'язком його юридична сила. Здійснено аналіз правових засад професійної підготовки особового складу СБУ з урахуванням юридичної сили окремо взятого нормативно-правового акта. Виокремлено й охарактеризовано правові засади професійної підготовки особового складу СБУ за декількома критеріями: 1) залежно від юридичної сили – Конституція України; міжнародні договори України; закони України, кодифіковане законодавство; підзаконні нормативно-правові акти; 2) залежно від суб'єкта на ті, що були прийняті: Верховною Радою України; Президентом України, в тому числі шляхом введення в дію рішень РНБО; Кабінетом Міністрів України; МОН України; СБУ, в тому числі спільно з іншими суб'єктами; 3) залежно від сфери нормативно-правової регламентації: акти, що закріплюють загальні правові засади професійної підготовки особового складу СБУ; акти, що визначають правовий статус суб'єктів професійної підготовки особового складу СБУ; акти, що регламентують окремі напрями професійної підготовки особового складу СБУ; акти, дія яких спрямована на забезпечення професійної підготовки особового складу СБУ за окремими напрямами; акти, що визначають правові засади професійної підготовки особового складу СБУ по найрізноманітнішим питанням. Наголошено, що особливе місце серед правових засад професійної підготовки особового складу СБУ посідають нормативно-правові акти, на підставі яких здійснюється адміністративно-правове регулювання даної сфери суспільних відносин.

Ключові слова: професійна підготовка, особовий склад, Служба безпеки України, правові засади, нормативно-правова регламентація, нормативно-правові акти, адміністративне законодавство.

Постановка проблеми. На сторінках фахової літератури цілком

слухно відмічають той факт, що діяльність будь-якого підприємства, установи, організації всіх форм власності на пряму залежить від такого, наскільки якісно, ефективно та продуктивно будуть виконувати свої обов'язки їх працівники. Проте, не можна не відзначити, що сама по собі праця може мати як ефективний, так і деструктивний характер, що на пряму залежить від рівня професійних знань, умінь та навичок, якими володіє конкретна особа. Особливо гостро дане питання в умовах сьогодення постає в діяльності правоохоронних органів¹. З огляду на специфіку функціонування таких суспільних відносин, особливого значення й гостроти в межах підготовки працівників відповідних правоохоронних органів, в тому числі особового складу СБУ, набуває питання щодо визначення численних правил поведінки їх суб'єктів, що знаходять свою об'єктивізацію в приписах чинного національного законодавства. У своїй сукупності такі нормативно-правові акти утворюють правові засади, на основі й у відповідності до яких здійснюється професійна підготовка особового складу СБУ. Визначення сутності таких правових засад, встановлення найголовніших серед них, дозволить як сформулювати бачення щодо особливостей нормативно-правової регламентації досліджуваної сфери суспільних відносин, так і визначити недоліки й прогалини чинного національного законодавства, з урахуванням чого запропонувати можливі варіанти їх подолання.

Правові засади діяльності правоохоронного сектору держави загалом і адміністративно-правового забезпечення професійної підготовки кадрів для різноманітних правоохоронних органів зокрема досліджувалися в наукових працях таких учених як: О.М. Бандурка, В.В. Галунько, Ю.В. Гаруст, В.Л. Грохольський, Т.К. Завгородня, Л.Г. Кайдалова, Т.А. Кобзєва, О.М. Корнілова, І.М. Коропатнік, І.О. Кравченко, Т.М. Кравцова, А.М. Куліш, О.М. Музичук, В.О. Невядовський, В.І. Пальчиков, В.В. Пахомов, О.Г. Пермякова, В.Б. Пчелін О.М. Рєзнік, Л.Є. Сігаєва, М.В. Старинський, М.Ф. Степко, Л.А. Сподін, І.Л. Татомир, О.В. Чорна, А.В. Шевчук, І.М. Шоробура та інших. Проте зважаючи на регулярне оновлення чинного національного законодавства питання про правові засади професійної підготовки особового складу СБУ не втрачає своєї актуальності та потребує постійного дослідження.

Метою цієї статті є визначення особливостей нормативно-правової регламентації професійної підготовки працівників СБУ.

Виклад основного матеріалу. Як стверджує В. Б. Пчелін, на сьогодні можна стверджувати про наявність як мінімум двох підходів стосовно розуміння сутності категорії «правові засади». У першому випадку мова йде про широке розуміння даної категорії, що включає декілька елементів – як нормативно-правові засади відповідної діяльності, так і правовідносини, що виникають у її межах з характерним для них складом (системи суб'єктів та

¹ Діденко В. В. Адміністративно-правове забезпечення професійної підготовки працівників Національної поліції України : дис. ... д-ра філософ. : 081 «Право». Харків, 2024. С. 26.

їх правового статусу). У другому випадку, підкреслює вчений, говориться про вузьке розуміння правових засад, як виключно нормативно-правових основ, тобто сукупності нормативно-правових актів, що мають ієрархічні зв'язки відповідно до їх юридичної сили, на підставі яких здійснюється правове регулювання відповідних суспільних правовідносин. Як висновок учений підкреслює той факт, що останній з наведених підходів стосовно розуміння сутності категорії «правові засади» є найбільш розповсюдженим у правовій науці¹. Дійсно, які свідчить проведений аналіз, більшість учених-правознавців є прихильниками саме другого підходу відносно розуміння сутності досліджуваної категорії й при цьому майже одностайні у своїх позиціях.

З урахуванням вищенаведеного під правовими засади професійної підготовки особового складу СБУ пропонуємо розуміти сукупність нормативно-правових актів, які з урахуванням юридичної сили окремого з них, закріплюють правила поведінки суб'єктів суспільних відносин, що виникають і знаходять свій розвиток у зв'язку із здійсненням професійної підготовки особового складу СБУ. При цьому відмітимо, що на сьогодні можна назвати доволі значну кількість нормативно-правових актів, які у своїй сукупності будуть становити правові засади функціонування досліджуваної сфери суспільних відносин. У цілому такі нормативно-правові акти можуть бути представлені як певна система, самостійним елементом якої буде окремий з таких актів, а її системоутворюючим зв'язком його юридична сила. Саме з урахуванням юридичної сили окремо взятого нормативно-правового акта й слід здійснити аналіз правових засад професійної підготовки особового складу СБУ.

Як відомо, нормативно-правовим актом найвищої сили є Конституція України від 28 червня 1996 року². І хоча даний нормативно-правовий акт не містить безпосередніх згадок про професійну підготовку особового складу СБУ, він закріплює ряд ключових, основоположних засад функціонування даної сфери суспільних відносин. Зокрема, по-перше, слід вказати на те, що в ст. 53 Основного Закону України закріплено право кожного на освіту. При цьому зазначено, що держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам³. Більш того, в положеннях Основного Закону України знайшли свою об'єктивізацію загальні принципи професійної підготовки особового складу СБУ, як то, наприклад: верховенство права (ст. 8); законність (ст. 19), рівність (ст. 24) тощо.

¹ Пчелін В. Б. Сутність нормативно-правового регулювання організації адміністративного судочинства України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 6. Т. 2. С. 108.

² Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

³ Там само.

Окрім цього слід вказати й на приписи, що регламентують окремі аспекти функціонування СБУ, як то: повноваження Верховної Ради України щодо призначення на посаду та звільнення з посади за поданням Президента України Голови СБУ (п. 12-1 ч. 1 ст. 85), а також затвердження загальної структури, чисельності, визначення функцій СБУ (п. 22 ч. 1 ст. 85); повноваження Президента України щодо внесення до Верховної Ради України подання про призначення на посаду та звільнення з посади Голови СБУ (п. 14 ч. 1 ст. 106); приписи відносно того, що Голова СБУ за посадою входить до складу Ради національної безпеки і оборони України (ч. 5 ст. 107)¹ тощо. Наприкінці, Конституція України, будучи Основним Законом України є правовою основою для прийняття всіх інших актів національного законодавства, в тому числі тих, що визначають правові засади професійної підготовки особового складу СБУ.

Як окрему групу нормативно-правових актів, що визначають правові засади професійної підготовки особового складу СБУ слід розглянути численні міжнародні договори України. При цьому у межах даної групи нормативно-правових актів, з огляду на специфіку нормативно-правової регламентації досліджуваної сфери суспільних відносин, можна виділити декілька підгруп. До першої слід віднести міжнародні договори України із загальних питань, які в своїй більшості закріплюють основоположні права, свободи й інтереси людини. Прикладом такого роду міжнародних договорів України можуть слугувати наступні: Загальна декларація з прав людини від 10 грудня 1948 року; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року; Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 року; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1996 року; Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1996 року; Конвенція про визнання кваліфікації з вищої освіти в європейському регіоні від 11 квітня 1997 року тощо. Як другу підгрупу міжнародних договорів України, що закріплюють правові засади професійної підготовки особового складу СБУ слід розглянути ті, що визначають окремі аспекти здійснення такої підготовки. Зокрема, слід вказати на Хартію про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору від 9 липня 1997 року, положення якої передбачають співробітництво нашої держави та НАТО у сфері військової підготовки. Водночас окрему підгрупу міжнародних договорів України, що визначають правові засади професійної підготовки особового складу СБУ становлять двосторонні угоди з безпекових питань і міжнародної взаємодії в цьому напрямку.

Наступну численну групу нормативно-правових актів, що визначають правові засади професійної підготовки особового складу СБУ становлять закони України, які з огляду на їх кількість також можуть бути розподілені у

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

відповідні підгрупи. Зокрема мову слід вести про закони України, що визначають правовий статус особового складу СБУ й у цілому даного правоохоронного органу, закріплюють правові засади професійної підготовки особового складу СБУ, зокрема регламентують процеси навчання й здобуття особою відповідної освіти, визначають правові засади окремих напрямів підготовки особового складу СБУ.

Серед законів України, що закріплюють правові засади професійної підготовки особового складу СБУ слід назвати акти кодифікованого законодавства. Як приклад актів кодифікованого законодавства, що закріплюють правові засади професійної підготовки особового складу СБУ слід назвати наступні: Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року, що визначає повноваження СБУ щодо здійснення провадження в справах про адміністративні правопорушення; Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року та Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року, які визначають повноваження СБУ щодо здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень; Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року, що встановлює особливості провадження в адміністративних справах за зверненням СБУ; Повітряний кодекс України від 4 травня 1993 року, який визначає повноваження СБУ в сфері використання повітряного простору України; Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року, який регламентує трудові відносини працівників СБУ; тощо.

Відмітимо, що найбільше адміністративно-правові норми сконцентровано в приписах наступної групи нормативно-правових актів, що закріплюють правові засади професійної підготовки особового складу СБУ, яка будучи складовою системи нормативно-правового регулювання досліджуваної сфери суспільних відносин, сама по собі може бути представлена як окрема система. У цьому випадку мова йде про численні підзаконні нормативно-правові акти, що приймаються значною кількістю уповноважених державою суб'єктів задля здійснення нормативно-правової регламентації питань, пов'язаних із здійсненням професійної підготовки особового складу СБУ. Досліджуючи особливості перегляду адміністративних актів органів внутрішніх справ В.Б.Пчелін з приводу даного рівня нормативно-правової регламентації відповідної сфери суспільних відносин цілком слушно вказує на те, що його наявність обумовлена необхідністю в більш оперативний спосіб, аніж закони України, визначати компетенцію різних органів управління, права й обов'язки їх посадових осіб¹.

Так, серед таких актів, в першу чергу, слід назвати ті, що приймає Президент України, який відповідно до ст. 106 Конституції України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території

¹ Пчелін В.Б. Перегляд адміністративних актів органів внутрішніх справ: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2011. С. 18.

України¹. Зокрема, Указом Президента України від 20 березня 2008 року № 249/2008 було затверджено Концепцію реформування Служби безпеки України, в якій окрему увагу було присвячено питанням кадрового забезпечення реформування СБУ. При цьому вказано на необхідність запровадження ефективного механізму добору та комплектування кадрами органів Служби безпеки України, їх підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації, професійного зростання та просування по службі, психологічного забезпечення їх діяльності, збереження високопрофесійного кадрового потенціалу, вдосконалити систему професійно-кваліфікаційних вимог до співробітників Служби безпеки України². Рядом нормативно-правових актів Президента України визначено правовий статус суб'єктів професійної підготовки особового складу СБУ.

Слід відмітити, що при Президенті України функціонує такий орган з питань національної безпеки як Рада національної безпеки і оборони України (далі – РНБО). При цьому відповідно до приписів ст. 107 Основного Закон України рішення РНБО вводяться в дію указами Президента України³. У контексті досліджуваного питання слід назвати наступні з таких нормативно-правових актів, що визначають правові засади професійної підготовки особового складу СБУ: Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020, яким введено в дію рішення РНБО «Про Стратегію національної безпеки України»; Указ Президента України від 14 травня 2021 року № 447/2021, яким введено в дію рішення РНБО «Про Стратегію кібербезпеки України»; Указ Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021, яким введено в дію рішення РНБО «Про Стратегію воєнної безпеки України»; Указ Президента України від 14 лютого 2015 року № 85/2015, яким введено в дію рішення РНБО «Про надзвичайні заходи протидії російській загрозі та проявам тероризму, підтримуваним російською федерацією» тощо.

Наприкінці назвемо нормативно-правові акти Президента України, що визначають правові засади професійної підготовки особового складу СБУ з найрізноманітніших питань: Указ Президента України «Питання європейської та євроатлантичної інтеграції» від 20 квітня 2019 року № 155/2019, яким затверджено План заходів з реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору; Указ Президента України «Про посилення контролю за діяльністю Збройних Сил України та інших військових формувань» від 14 лютого 2015 року № 84/2015, яким затверджено Положення «Про здійснення контролю Президента України за діяльністю Збройних Сил України та інших військових формувань» і т. п.

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

² Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про Концепцію реформування Служби безпеки України» : Указ Президента України від 20.03.2008 р. № 249/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 836.

³ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Наступна група нормативно-правових актів, що визначають правові засади професійної підготовки особового складу СБУ представлена постановами Кабінету Міністрів України. Зокрема, такими нормативно-правовими актами визначено правовий статус окремих суб'єктів професійної підготовки особового складу СБУ, як то наприклад: постанова Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, якою затверджено Положення «Про Міністерство освіти і науки України»; постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 року № 467, якою затверджено Положення «Про вищі військові навчальні заклади» тощо. Крім того, рядом постанов Кабінету Міністрів України визначено окремі напрями забезпечення професійної підготовки особового складу СБУ. Окремо слід вказати на нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, які регламентують окремі напрями професійної підготовки особового складу СБУ.

Наступною групою нормативно-правових актів, що закріплюють правові засади професійної підготовки особового складу СБУ є ті, що були прийняті таким суб'єктом даної сфери суспільних відносин як Міністерство освіти і науки України (далі – МОН України). У такому разі мову слід вести про затвердження даним центральним органом виконавчої влади відповідних стандартів вищої освіти, як то наприклад: наказ МОН України від 20 червня 2019 року № 869, яким затверджено стандарт вищої освіти зі спеціальності 035 «Філологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; наказ МОН України від 20 лютого 2022 року № 644, яким затверджено стандарт вищої освіти зі спеціальності 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; наказ МОН України від 16 серпня 2023 року № 996, яким затверджено стандарт вищої освіти зі спеціальності 251 Державна безпека для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; наказ МОН України від 23 грудня 2021 року № 1423, яким затверджено стандарт вищої освіти зі спеціальності 256 Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності) для другого (магістерського) рівня вищої освіти; наказ МОН України від 22 жовтня 2020 року № 1294, яким затверджено стандарт вищої освіти зі спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» для другого (магістерського) рівня вищої освіти тощо.

Наступна, найчисленніша група нормативно-правових актів, що закріплюють правові засади професійної підготовки особового складу СБУ, представлена актами, що приймає власне даний правоохоронний орган. Зокрема, мову слід вести про ряд нормативно-правових актів СБУ, що визначають правовий статус суб'єктів професійної підготовки особового складу даного правоохоронного органу, як то, наприклад: наказ СБУ від 12 листопада 2024 року № 545, яким затверджено Перелік посад молодшого офіцерського складу, які можуть бути заміщені у період дії воєнного стану особами сержантського і старшинського складу (крім військовослужбовців строкової військової служби) на період до призначення на ці посади осіб офіцерського складу; наказ СБУ від 8 лютого 2024 року № 51, яким

затверджено Перелік посад в Службі безпеки України, що можуть бути заміщені військовослужбовцями, які визнані військово-лікарськими комісіями непридатними до військової служби тощо.

Дія окремих нормативно-правових актів СБУ спрямована на визначення особливостей здійснення окремих різновидів професійної підготовки особового складу. При цьому значна кількість нормативно-правових актів, прийнятих СБУ закріплює правові засади забезпечення професійної підготовки СБУ за найрізноманітнішими напрямками. Як окрему групу нормативно-правових актів, прийнятих СБУ задля визначення правових засад професійної підготовки особового складу даного правоохоронного органу слід розглянути ті, що визначають вимоги до кандидатів на службу, а також діючих співробітників. Наприкінці слід вказати на нормативно-правові акти, що були прийняті СБУ спільно з іншими суб'єктами задля визначення правових засад професійної підготовки особового складу: спільний наказ СБУ та МВС України від 13 жовтня 2022 року № 360/657, яким затверджено Порядок електронної інформаційної взаємодії Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України тощо.

Висновки. Отже, правові засади професійної підготовки особового складу СБУ об'єктивізовано в значній кількості нормативно-правових актів, з огляду на що вони можуть бути розглянуті за декількома критеріями:

1) залежно від юридичної сили – Конституція України; міжнародні договори України; закони України, кодифіковане законодавство; підзаконні нормативно-правові акти;

2) залежно від суб'єкта на ті, що були прийняті: Верховною Радою України; Президентом України, в тому числі шляхом введення в дію рішень РНБО; Кабінетом Міністрів України; МОН України; СБУ, в тому числі спільно з іншими суб'єктами;

3) залежно від сфери нормативно-правової регламентації: акти, що закріплюють загальні правові засади професійної підготовки особового складу СБУ; акти, що визначають правовий статус суб'єктів професійної підготовки особового складу СБУ; акти, що регламентують окремі напрями професійної підготовки особового складу СБУ; акти, дія яких спрямована на забезпечення професійної підготовки особового складу СБУ за окремими напрямками; акти, що визначають правові засади професійної підготовки особового складу СБУ по найрізноманітнішим питанням.

Особливе місце серед правових засад професійної підготовки особового складу СБУ посідають нормативно-правові акти, на підставі яких здійснюється адміністративно-правове регулювання даної сфери суспільних відносин, що обумовлено наступними аспектами:

- адміністративно-правові норми містяться в більшості нормативно-правових актів, що закріплюють правові засади професійної підготовки особового складу СБУ;

- здійснюється уповноваженими державою суб'єктами задля регламентації як у цілому діяльності щодо професійної підготовки особового складу СБУ, так і визначення окремих напрямів функціонування даної сфери суспільних відносин, а також її належного забезпечення;
- внаслідок його здійснення визначається правовий статус провідних суб'єктів професійної підготовки особового складу СБУ;
- норми, на основі яких здійснюється таке регулювання найбільш сконцентровані в актах підзаконного законодавства, приписи якого максимально деталізують діяльність щодо здійснення професійної підготовки особового складу СБУ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Діденко В. В. Адміністративно-правове забезпечення професійної підготовки працівників Національної поліції України : дис. ... д-ра філософ. : 081 «Право». Харків, 2024. 205 с.
2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про Концепцію реформування Служби безпеки України» : Указ Президента України від 20.03.2008 р. № 249/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 27. Ст. 836.
4. Пчелін В.Б. Перегляд адміністративних актів органів внутрішніх справ: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2011. 190 с.
5. Пчелін В. Б. Сутність нормативно-правового регулювання організації адміністративного судочинства України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 6. Т. 2. С. 106–109.

Стаття надійшла до редакції 10.11.2024

Mykhailo Yu. KARPENKO,
Postgraduate Student
(*Research Institute of Public Law, Kyiv, Ukraine*)

LEGAL PRINCIPLES OF PROFESSIONAL TRAINING OF PERSONNEL OF THE SECURITY SERVICE OF UKRAINE

The article proposes to understand the legal basis of professional training of SBU personnel as a set of regulatory and legal acts that, taking into account the legal force of an individual one, establish the rules of conduct of subjects of public relations that arise and develop in connection with the implementation of professional training of SBU personnel. It has been found that today we can name a fairly significant number of regulatory and legal acts that, in their entirety, will constitute the legal basis for the functioning of the studied sphere of public relations. In general, such regulatory and legal acts can be represented as a certain system, an independent element of which will be a separate one of such acts, and

its system-forming link is its legal force. An analysis of the legal basis of professional training of SBU personnel has been carried out, taking into account the legal force of an individual regulatory and legal act. The legal principles of professional training of SBU personnel are identified and characterized according to several criteria: 1) depending on the legal force - the Constitution of Ukraine; international treaties of Ukraine; laws of Ukraine, codified legislation; subordinate regulatory legal acts; 2) depending on the subject - those adopted by: the Verkhovna Rada of Ukraine; the President of Ukraine, including by enacting decisions of the National Security and Defense Council; the Cabinet of Ministers of Ukraine; the Ministry of Education and Science of Ukraine; the SBU, including jointly with other subjects; 3) depending on the sphere of regulatory and legal regulation: acts that establish the general legal principles of professional training of SBU personnel; acts that determine the legal status of subjects of professional training of SBU personnel; acts that regulate individual areas of professional training of SBU personnel; acts whose action is aimed at ensuring professional training of SBU personnel in individual areas; acts that determine the legal principles of professional training of SBU personnel on a wide variety of issues. It is emphasized that a special place among the legal principles of professional training of SBU personnel is occupied by regulatory and legal acts, on the basis of which administrative and legal regulation of this sphere of social relations is carried out.

Keywords: *professional training, personnel, Security Service of Ukraine, legal principles, regulatory and legal regulation, regulatory and legal acts, administrative legislation.*